

УДК 355.4

О. В. Минько

С. В. Бєлай

А. В. Турчинов

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВРЕГУЛЮВАННЯ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Розглянуто три базових компоненти, які безпосередньо впливають на досягнення цілей та ефективно виконання завдань цивільно-військового співробітництва. Проведено короткий аналіз існуючих практик оцінювання діяльності структурних підрозділів цивільно-військового співробітництва. Проаналізовано методику оцінювання, якою користуються спеціалісти цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України. Здійснено аналіз існуючих показників ефективності результатів діяльності із цивільно-військового співробітництва. Подано вдосконалений перелік критеріїв ефективності діяльності цивільно-військового співробітництва з урахуванням специфіки завдань за призначенням Національної гвардії України та перелік можливих індикаторів позитивної динаміки в результаті роботи системи цивільно-військового співробітництва військового формування Національної гвардії України під час виконання завдань за призначенням у ході врегулювання збройного конфлікту. Запропоновано вдосконалену методику оцінювання впливу діяльності підрозділів цивільно-військового співробітництва на виконання завдань за призначенням формувань Національної гвардії України під час врегулювання збройного конфлікту.

Ключові слова: державна безпека, цивільно-військове співробітництво, об'єкти цивільного середовища, Національна гвардія України, Збройні Сили України, війна, збройний конфлікт, методика.

Постановка проблеми. У другій половині ХХ ст. до політиків і військових спеціалістів прийшло чітке розуміння, що конфлікти сучасності дуже складно вирішити суто військовими засобами. Конфлікти дедалі більше наповнюються етнічними, ідеологічними, релігійними, економічними, функціональними викликами, супроводжуються значними руйнуваннями та катастрофами. Дедалі більше нищівних наслідків завдають економічні кризи, соціальні потрясіння і стихійні лиха та фактори техногенного характеру. Ці кризові ситуації також майже завжди потребують втручання військових формувань. У сучасному мистецтві ведення війни та у ході подолання наслідків кризових ситуацій зазвичай використовують концепцію комплексного підходу. Такий підхід був започаткований у різних країнах. Проте

поняття терміна «цивільно-військове співробітництво» (ЦВС) до нас надійшло з країн, що входять до Північноатлантичного альянсу (НАТО). Сутність ЦВС, або англійською Civil-Military Cooperation (CIMIC), насамперед ґрунтується на понятті налагодження певної системи ЦВС. Цей вид взаємодії дещо відрізняється від взаємодії, що зазвичай організовується всередині військового формування і між взаємодіючими іншими військовими формуваннями (ІВФ) та правоохоронними органами (ПрО). Налагодження цивільно-військової взаємодії (ЦВВ) сфокусоване на організації у ланці військові формування – цивільне середовище (ЦС). Цивільно-військова взаємодія надає можливість військовому компоненту операції досягати намічених кінцевих цілей шляхом

ретельної координації дій, досягнення синергії спільних зусиль, запобігання або оперативного вирішення конфліктних ситуацій між військовими та ЦС. Таким чином, ЦВС виступає як один з інструментів, що має в руках військовий керівник, несе в собі ознаки одного із способів політичного врегулювання і перебуває на одному рівні з військовими операціями, є їх невід'ємною складовою та видом оперативного забезпечення у процесі забезпечення державної безпеки.

Ефективність налагодження ЦВВ залежатиме від якості планування ЦВС. Процес планування ЦВС єдиний для структур ЦВС органів військового управління всіх рівнів незалежно від їх організаційного і функціонального призначення. Планування ЦВС здійснюється у загальній системі планування.

Отже, планування ЦВС як складової оперативного (бойового) планування на етапі прийняття командиром рішення має забезпечувати його якісною інформацією про стан ЦС. На етапі оцінювання стану ЦС в інтересах ЦВС операції (бойових дій) проводиться загальна оцінка з урахуванням таких складових, як: політична; громадська безпека і громадський порядок; економічна; соціальна; інформаційна; інфраструктурна.

Проте не менш важливим є й оцінювання результатів діяльності підрозділів ЦВС. Наразі вітчизняні спеціалісти ЦВС використовують методику, подібну до тих методик, якими користуються спеціалісти НАТО. Слід пам'ятати, що ця методика більше придатна для застосування на територіях інших держав. Сучасний військовий конфлікт на території України вимагає її перегляду і коригування з урахуванням специфіки покладених на Національну гвардію України (НГУ) завдань за призначенням. Отже, існуюча методика оцінювання результатів діяльності підрозділів ЦВС потребує перегляду, вдосконалення та деталізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У тимчасовій настанові з цивільно-військового співробітництва чіткого порядку оцінювання діяльності підрозділів ЦВС не надано [1]. Доктрину «Цивільно-військове співробітництво» [2] використовують посадові особи органів військового управління, з'єднань, військових частин, підрозділів Збройних Сил України (ЗСУ) та інших складових сил оборони. У цій доктрині надано лише рекомендації з оцінювання

цивільного середовища задля оцінювання і визначення його впливу на виконання завдань за призначенням у певному районі (регіоні) у конкретний період часу.

У Методичному посібнику з організації цивільно-військового співробітництва у Національній гвардії України за стандартами НАТО [3] висвітлені питання оцінки цивільного сектору підрозділом ЦВС без надання методики оцінювання впливу діяльності підрозділів ЦВС на виконання завдань за призначенням.

Методичний посібник для військ (сил) з питань цивільно-військового співробітництва [4] містить розділ, який розкриває оцінювання діяльності структурних підрозділів ЦВС, але без урахування специфіки покладених на НГУ завдань за призначенням та реалій сучасного воєнного конфлікту на території нашої держави.

Проблеми розвитку системи ЦВС у Національній гвардії України порушені у низці публікацій у фахових наукових виданнях [5–8]. Особливості діяльності органів цивільно-військового співробітництва на Сході України висвітлені у науковій публікації [9]. Однак зазначені вище джерела не висвітлюють порядок оцінювання діяльності структурних підрозділів ЦВС.

Разом з тим аналіз публікацій свідчить про актуальність проблеми розбудови і вдосконалення системи цивільно-військового співробітництва в Силах безпеки та оборони держави, що періодично висвітлюється в різних джерелах. Проте будь-яка діяльність повинна мати чітку методику її оцінювання, систематизації якої на цей час бракує.

Мета статті – надати вдосконалений перелік критеріїв оцінювання ефективності діяльності цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України, можливі індикатори змін в обстановці та запропонувати вдосконалену методику оцінювання впливу діяльності підрозділів цивільно-військового співробітництва на виконання завдань за призначенням формувань Національної гвардії України під час врегулювання збройного конфлікту.

Виклад основного матеріалу. Оцінка діяльності спеціалістів структурних або тимчасово створених підрозділів ЦВС необхідна для визначення продуктивності завдань, які вони виконують.

Зазвичай як у будь-якому виді діяльності ефективність виконання поставлених завдань та ступінь досягнення поставленої мети залежать від трьох базових складових, таких, як: наявність волі; розуміння, якими способами досягти запланованого результату; наявність необхідних ресурсів.

Для досягнення цілей, які ставлять для ЦВС, та задля ефективності виконання поставлених завдань необхідно мати такі базові компоненти.

1. Замисел командира (начальника) стосовно ЦВС, що відображено у розробленому і затвердженому плані ЦВС, а також у наказах, настановах, розпорядженнях, інструкціях, алгоритмах дій спеціалістів ЦВС.

2. Внутрішня взаємодія, яка міститься у розумінні загальної мети діяльності ЦВС, що розгортається. Важливо досягти розуміння як мети, так і способів її досягнення на всіх рівнях військового управління, адже ЦВС – це справа не тільки командирів, але й кожного військовослужбовця НГУ, коли він контактує із цивільним середовищем.

3. Ресурсне забезпечення заходів ЦВС, що містить у собі сили і засоби ЦВС: наявність підготовлених і вмотивованих спеціалістів ЦВС та необхідного рівня ресурсної підтримки заходів із ЦВС.

Порядок оцінювання діяльності спеціалістів структурних або тимчасово створених підрозділів ЦВС відображено як у відповідних настановах та інших керівних документах іноземних армій, так і у документах ЗСУ. Цивільно-військове співробітництво ЗСУ використовує методику, подібну до викладеної нижче.

Зазвичай оцінюють два результати діяльності ЦВС: 1) виконання завдань силами ЦВС; 2) наслідки виконання завдань ЦВС.

Оцінка виконання завдань силами ЦВС може бути прирівняна до оцінки продуктивності виконання завдань. Для отримання цієї оцінки пропонується відповісти на такі запитання для конкретної обстановки, що склалася: чи були заплановані і проведені всі необхідні заходи із ЦВС?; чи правильно були проведені заходи із ЦВС?

Підсумковим критерієм оцінювання ефективності діяльності із ЦВС вважають вивільнення військових ресурсів для інших

оперативних завдань. Оцінка наслідків виконання завдань ЦВС має спиратися на показники їх ефективності як міри ступеня досягнення ефекту, що був запланований. Пропонується використовувати один базовий показник ефективності результатів ЦВС та кілька додаткових. Для зручності в роботі їм можна дати власні умовні назви.

У керівних документах з організації ЦВС [4] базовим показником пропонується мати «Ресурс» – збільшення або зменшення ресурсів військового формування для виконання інших оперативних (бойових) завдань.

Додатковими показниками ефективності діяльності ЦВС пропонується такі: здатність цивільних структур (органів виконавчої влади та місцевого самоврядування) функціонувати без підтримки військ (сил); наявність дружніх зв'язків між міжнародними неурядовими організаціями та органами військового управління; наявність стійкого каналу надання військам інформації (насамперед у сфері безпеки) від цивільного населення тощо.

Для оцінювання впливу діяльності підрозділів ЦВС на виконання завдань за призначенням формувань Національної гвардії України під час врегулювання збройного конфлікту доцільно використовувати запропоновану нижче методику (див. рис. 1).

Доречно звернути увагу на те, що базою для оцінювання впливу діяльності підрозділів цивільно-військового співробітництва на виконання завдань за призначенням є дані, отримані на початку планування ЦВС. Тобто «як було» необхідно порівняти з тим, «як стало». Іншими словами, у більшості випадків головним критерієм оцінювання кожного показника стане наявність позитивної динаміки порівняно зі станом справ до початку дій підрозділів (спеціалістів) ЦВС.

Як зазначалося вище, основним показником оцінювання впливу діяльності підрозділів ЦВС на виконання завдань за призначенням формувань НГУ під час врегулювання збройного конфлікту доцільно мати показник «РЕСУРС» – факт вивільнення ресурсів військового формування для виконання інших оперативних (бойових) завдань.

Рисунок 1 – Блок-схема методики оцінювання впливу діяльності підрозділів цивільно-військового співробітництва на виконання завдань за призначенням формувань Національної гвардії України під час врегулювання збройного конфлікту

Додатковими показниками оцінювання ефективності результатів впливу на об'єкти цивільного середовища (ОбЦС) після виконання завдань з підрозділами ЦВС доцільно вважати такі (див. рис. 1):

1) «ВЛАДА» – здатність цивільних структур (органів виконавчої влади та місцевого самоврядування) функціонувати без підтримки військ (сил);

2) «ВЗАЄМОДІЯ» – наявність дружніх зв'язків, робочих стосунків та необхідного рівня взаємодії підрозділів ЦВС із міжнародними неурядовими організаціями (МНУО) та волонтерськими рухами (ВР);

3) «ІНФОРМАЦІЯ» – наявність стійкого каналу надання військам інформації (насамперед у сфері безпеки) від цивільного населення;

4) «ВІДНОСИНИ» – дружнє, нейтральне або вороже ставлення більшості місцевого населення до дій військ;

5) «ВЗАЄМОПІДТРИМКА» – необхідність здійснювати гуманітарну та іншу підтримку потреб місцевого населення та (або) можливість використовувати місцеві ресурси в інтересах дій військ;

6) «КРИМІНАЛ» – рівень скоєння злочинів серед місцевого населення, у тому числі стосовно до військ;

7) «БЕЗПЕКА» – рівень неповоротних втрат серед місцевого населення внаслідок ведення бойових дій та в результаті мінування (розмінування) місцевості.

Наперед слід зазначити, що наведена методика застосовується не лише по закінченні операції (бою), але також може використовуватися для оцінювання ефективності заходів ЦВС у ході проведення операції (бою) після досягнення проміжних цілей відповідно до замислу дій військового формування.

Методика оцінювання використовується таким чином. Головний спеціаліст ЦВС військового формування НГУ за результатами аналізу доповідей підлеглих проводить оцінювання впливу діяльності підрозділів ЦВС на виконання завдань за призначенням формувань НГУ під час врегулювання збройного конфлікту і порівнює результати впливу з попередніми оцінками ЦС та прогнозами наслідків дій військ.

Варто зазначити, що оцінювання можливого впливу діяльності підрозділів ЦВС на виконання завдань за призначенням формувань НГУ під час врегулювання збройного конфлікту розпочинається ще на етапі оцінювання обстановки до початку процесу планування ЦВС.

Для цього проводиться аналіз результатів оцінювання стану ЦВС до початку виконання завдань за призначенням під час врегулювання збройного конфлікту.

1. Оцінка дружніх сил:

– цілі військового формування та завдання підрозділів ЦВС;

– оцінка сил і засобів ЦВС та їх спроможностей.

2. Оцінка цивільного середовища за одним або кількома методами оцінювання, що визначені Методичним посібником [4]:

– PMESII-PT-аналіз;

– ASCOPE та ASCOPE-3D-аналіз;

– SWOT-аналіз;

– перехресні методи (PMESII-ASCOPE, PMESII-SWOT, ASCOPE-SWOT, PMESII-ASCOPE-SWOT);

– експрес-оцінка цивільного середовища (ЕОЦС).

3. Оцінка ворожих сил:

– цілі противника у збройному конфлікті у районі дій військового формування НГУ та прилеглих районах;

– заходи ворожого впливу на ЦС та їх ефект.

Результати цього оцінювання закладаються у замисел ЦВС на етапі планування.

З початком проведення операції (бойових дій) виконуються заплановані заходи відповідно до затвердженого Плану ЦВС. У ході ведення операції (бойових дій) оцінюються дії підрозділів ЦВС та, за необхідності, головний спеціаліст у Центрі ЦВС і за дозволом командувача (командира, начальника) операції та за узгодженням з оперативним підрозділом штабу здійснює коригування дій підрозділів ЦВС.

По закінченні операції (бойових дій) або, за необхідності, на проміжних етапах її проведення оцінюються результати впливу діяльності із ЦВС на ОбЦС за додатковими показниками оцінювання і дається оцінка ефективності впливу діяльності із ЦВС на виконання поставленого перед військовим формуванням НГУ завдання за головним показником оцінки.

Таким чином, Центр ЦВС військового формування готує і здійснює доповідь командувачу (командиру, начальнику) операції про вплив діяльності підрозділів цивільно-військового співробітництва на виконання завдань за призначенням формувань Національної гвардії України під час врегулювання збройного конфлікту разом з відповідними пропозиціями щодо коригування Плану ЦВС та використання надалі набутого досвіду.

Головний показник «РЕСУРС» повинен давати позитивну відповідь на таке запитання: чи дозволяє діяльність із ЦВС вивільнити частину військових ресурсів для виконання інших бойових (оперативних) завдань військового формування?

Додаткові показники оцінювання ефективності результатів впливу на ОБЦС у цілому мають

відповідати на запитання: чи покращився стан справ у порівнянні із ситуацією до початку роботи підрозділів ЦВС?

Індикатори позитивної динаміки для зручності доцільно звести в таблицю, надану нижче (табл. 1).

Таблиця 1

Перелік

можливих індикаторів позитивної динаміки (позитивних змін в обстановці) в результаті роботи системи цивільно-військового співробітництва військового формування НГУ під час виконання завдань за призначенням у ході врегулювання збройного конфлікту

Показник	Індикатор
Головний показник	
«РЕСУРС»	Частина військових ресурсів, вивільнена для виконання інших бойових (оперативних) завдань військового формування: – зменшена кількість підрозділів охорони військового формування (базових таборів, військових об'єктів та колон, підрозділів охорони груп ЦВС тощо) або чисельність в них особового складу; – зменшена кількість завдань підрозділів комендантської служби; – вивільнення підрозділів охорони для забезпечення роботи цивільних органів та важливих об'єктів інфраструктури; – зменшена кількість підрозділів охорони таборів (колон) біженців або чисельність особового складу в цих підрозділах; – вивільнено доступ до місцевих ресурсів та зменшено навантаження на систему логістики військового формування НГУ; – зменшена кількість завдань підрозділів ЦВС або зменшена періодичність їх виконання у районі проведення спеціальної операції (бойових дій)
Додаткові показники	
«ВЛАДА»	Збільшена здатність цивільних структур (органів виконавчої влади та місцевого самоврядування) функціонувати без підтримки військ (сил): – органи місцевої влади працюють без надання їм підрозділів охорони; – зменшена кількість робочих зустрічей (спільних нарад) командування військового формування з представниками організацій; – органи місцевої влади працюють у звичайному режимі без обмежень у часі; – цивільні служби екстреної допомоги та Національної поліції працюють у звичайному режимі і мають доступ до всіх прилеглих районів до зони проведення операції та не потребують озброєної охорони або посилення; – зменшилася кількість скарг від місцевого населення військовому командуванню на якість надання послуг органами місцевого самоврядування; – зменшилася кількість звернень громадян з проблемними питаннями до керівництва військового формування
«ВЗАЄМОДІЯ»	Зміни у рівні взаємодії підрозділів ЦВС із МНУО та ВР: – налагоджені робочі стосунки спеціалістів ЦВС з представниками організацій; – налагоджені стійкі канали взаємодії та обміну корисною для військ інформацією; – зменшена кількість робочих зустрічей (спільних нарад) командування військового формування з представниками організацій; – немає необхідності участі військ у розподілі гуманітарної допомоги; – міжнародні неурядові організації та волонтерські рухи мають вільний доступ до населених пунктів і не потребують супроводження військовою охороною (окрім зон, заборонених для їх роботи у період ведення активних бойових дій); – частина необхідних для військового формування ресурсів надходить від представників організацій; – представники організацій не намагаються діяти у заборонених з міркувань безпеки районах

О. В. Минько, С. В. Бєлай, А. В. Турчинов. Удосконалення методики оцінювання впливу діяльності підрозділів цивільно-військового співробітництва на виконання завдань за призначенням формувань Національної гвардії України під час врегулювання збройного конфлікту

Продовження табл. 1

Показник	Індикатор
	Додаткові показники
«ІНФОРМАЦІЯ»	Установлені стійкі канали надання військам інформації (насамперед у сфері безпеки) від цивільного населення та представників організацій різного типу: – зменшено навантаження щодо збирання й оброблення інформації на підрозділи розвідки у прилеглих зонах до району проведення операції; – налагоджені канали стійкої взаємодії та обміну оперативною інформацією з ІВФ та ПрО у зоні збройного конфлікту та у районі проведення спеціальної операції (ведення бойових дій) військовим формуванням НГУ, насамперед, шляхом спільної роботи спеціалістів ЦВС в Об'єднаних центрах ЦВС та планування і виконання спільних завдань групами ЦВС; – налагоджені робочі стосунки спеціалістів ЦВС із представниками груп місцевого населення, організацій, у тому числі релігійних; – якість інформації, що отримується спеціалістами ЦВС, підвищена, а дані у більшості випадків є достовірними; – налагоджені робочі стосунки з представниками місцевих ЗМІ, представники ЦВС та командування військового формування мають змогу доносити необхідну інформацію до аудиторії, місцеві ЗМІ освітлюють дії військового формування НГУ та урядових сил у цілому у зоні збройного конфлікту у позитивному та схвальному ключі
«ВІДНОСИНИ»	Зміни у ставленні більшості місцевого населення до дій військ у зоні збройного конфлікту (дружнє, нейтральне або вороже ставлення): – зменшення або відсутність випадків блокування військових колон групами цивільних осіб; – зменшення або відсутність випадків крадіжок (псування) військового майна цивільними особами; – вільний доступ груп ЦВС або їх добровільне запрошення до проведення акцій, у тому числі агітаційної та роз'яснювальної роботи у населених пунктах, підприємствах, у школах, дитячих садочках, медичних закладах, на зборах місцевих громад тощо; – зменшення випадків ворожого ставлення до дій військ (образливих дій, висловів та жестів, суперечок, бійок з військовослужбовцями, відмови в обслуговуванні військовослужбовців у місцевих торговельних та побутових закладах тощо); – доброзичливе ставлення до військовослужбовців, перехід на державну мову під час спілкування, пропозиції щодо допомоги різного характеру, моральна підтримка, вільний доступ військовослужбовців на територію релігійних споруд
«ВЗАСМОПІДТРИМКА»	Зменшення необхідності участі військ у здійсненні гуманітарної та іншої підтримки потреб місцевого населення та (або) можливість використовувати місцеві ресурси в інтересах дій військ: – доставкою та розподілом гуманітарної допомоги займаються відповідні урядові, неурядові, міжнародні та волонтерські організації без участі військ; – зменшення кількості звернень громадян з проханнями про допомогу до командування військового формування НГУ не з причин недовіри, а через зниження потреб; – населення і представники місцевого бізнесу йдуть на зустріч щодо використання військовим формуванням НГУ місцевої ресурсної бази (джерел води, точок підключення до електромережі, ремонтних майстерень, укладення договорів стосовно побутового обслуговування, поставок продуктів харчування, проїзду військового транспорту в межах об'єктів приватної нерухомості тощо); – взаємодопомога у розшуку та похованні загиблих; – проведення релігійних обрядів спільними зусиллями (за необхідності); – доступ до лікування військовослужбовців формування НГУ у місцевих медичних закладах (за необхідності)

Кінець табл. 1

Показник	Індикатор
	Додаткові показники
«КРИМІНАЛ»	Зміни у рівні злочинності: – зменшення кількості правопорушень у районі дій військового формування за даними Національної поліції (у тому числі: убивств, крадіжок, розбійних нападів, гендерного насильства, випадків мародерства, ухилень від призову для проходження військової служби тощо) внаслідок присутності військ та проведення роз'яснювальної роботи з населенням; – зменшення або відсутність випадків порушень громадської безпеки групами або окремими громадянами (особливо поблизу районів розташування військ); – зменшення кількості злочинів серед місцевого населення стосовно до військ (напади на військові наряди та окремих військовослужбовців, крадіжки військового майна, неправдиві звинувачення від місцевого населення щодо скоєння злочинів військовослужбовцями НГУ, у тому числі гендерного насильства); – зменшення навантаження на підрозділи, що забезпечують дотримання законності та охорону громадського порядку
«БЕЗПЕКА»	Зміни у рівні та кількості небезпек для місцевого населення та військ унаслідок роз'яснювальної роботи груп ЦВС: – зниження безповоротних втрат (загибелі, важких поранень) серед місцевого населення внаслідок ведення операції (бойових дій) та в результаті мінування (розмінування) місцевості; – зменшення кількості громадян, що беруть участь у НЗФ (переходять на бік противника) для ведення бойових дій (терактів); – збільшення випадків добровільної здачі учасників НЗФ (військовослужбовців противника, злочинців) у полон або звернення до правоохоронних органів про добровільну здачу; – збільшення звернень громадян до відповідних органів для проходження військової служби у НГУ, ІВФ та ПрО, у тому числі у ТрО; – стабільне зменшення чисельності необхідних акцій щодо інформування місцевого населення про дії військ, додержання законності та дотримання заходів безпеки

Значені індикатори показників пропонуємо оцінювати бінарно, тобто, якщо значення індикатора не притаманне ситуації, що склалася, то рахуємо «0», якщо притаманне – «1». Розраховувати показник «РЕСУРС» пропонуємо за виразом

$$P_{\text{ресурс}} = 10 \frac{\sum_{k=1}^6 I_k}{6},$$

де $P_{\text{ресурс}}$ – показник «РЕСУРС»;

I_k – k -й індикатор показника «РЕСУРС».

Для зручності використання результати розрахунків показників округлюємо до цілого значення. Отже, значення показника «РЕСУРС» отримуємо в числовому діапазоні [0; 10]. З метою спрощення сприйняття результату оцінювання за принципом достатності та ґрунтуючись на класичній експертній оцінці, пропонуємо таку градацію одержаних результатів:

[7; 10] – діяльність із ЦВС дозволяє вивільнити частину військових ресурсів для виконання інших бойових (оперативних) завдань військового формування;

[3; 6] – діяльність із ЦВС сприяє вивільненню частини військових ресурсів для виконання інших бойових (оперативних) завдань військового формування;

[0; 2] – діяльність із ЦВС не сприяє вивільненню частини військових ресурсів для виконання інших бойових (оперативних) завдань військового формування.

За цією ж аналогією розраховуються й додаткові показники оцінювання ефективності результатів впливу на ОБЦС після виконання завдань з підрозділами ЦВС за виразом

$$P_j = 10 \frac{\sum_{m=1}^n I_m}{n},$$

де P_j – j -й показник ($P_{\text{влада}}$ – показник «ВЛАДА», $P_{\text{взаєм}}$ – показник «ВЗАЄМОДІЯ», $P_{\text{інф}}$ – показник «ІНФОРМАЦІЯ», $P_{\text{віднос}}$ – показник «ВІДНОСИНИ», $P_{\text{взаємоп}}$ – показник «ВЗАЄМОПІДТРИМКА», $P_{\text{крим}}$ – показник «КРИМІНАЛ», $P_{\text{безп}}$ – показник «БЕЗПЕКА»); I_m – m -й індикатор показника P_j ; n – кількість індикаторів j -го показника.

Отримані значення відповідних показників $P_{\text{влада}}$, $P_{\text{взаєм}}$, $P_{\text{інф}}$, $P_{\text{віднос}}$, $P_{\text{взаємоп}}$, $P_{\text{крим}}$, $P_{\text{безп}}$ (див. табл. 1) також округлюємо до цілого значення і описуємо такою градацією одержаних результатів:

[7; 10] – стан справ у порівнянні із ситуацією до початку роботи підрозділів ЦВС поліпшився;

[3; 6] – стан справ у порівнянні із ситуацією до початку роботи підрозділів ЦВС сприяє поліпшенню;

[0; 2] – стан справ у порівнянні із ситуацією до початку роботи підрозділів ЦВС не поліпшився.

Значення показників описуються семантично у висновках головного спеціаліста ЦВС військового формування НГУ під час складання бойового документа – формалізованого звіту-повідомлення.

Крім того, спеціалісти ЦВС здійснюють постійний моніторинг змін в обстановці та оцінку цивільного середовища за вже відомими у Методичних посібниках [3, 4] одним або кількома методами оцінювання за стандартами НАТО: PMESII-PT-аналіз; ASCOPE та ASCOPE-3D-аналіз; SWOT-аналіз; перехресні методи (PMESII-ASCOPE, PMESII-SWOT, ASCOPE-SWOT, PMESII-ASCOPE-SWOT; експрес-оцінка цивільного середовища (ЕОЦС).

Висновки

Сучасний досвід службово-бойової діяльності військ підтверджує необхідність організації цивільно-військового співробітництва як у районах ведення бойових дій, так і на іншій території України, де військові формування НГУ продовжують виконання завдань за призначенням.

Використання запропонованої методики дасть змогу підвищити рівень формалізації та полегшення процесу оцінювання впливу діяльності підрозділів цивільно-військового співробітництва на виконання завдань за призначенням формувань Національної гвардії України, а також пришвидшить процес підготовки аналітичних довідок (доповідей)

спеціалістами ЦВС командувачу (командиру, начальнику) про стан справ із цивільно-військового співробітництва у зоні відповідальності та підготовку конкретних пропозицій щодо організації роботи системи ЦВС.

Запровадження зазначеної методики у практику дій військ дозволить зібрати аналітичні матеріали стосовно її ефективності, які можуть стати основою подальших наукових досліджень для розвитку теорії застосування підрозділів цивільно-військового співробітництва у військових формуваннях Сил безпеки та оборони України.

Подальші наукові дослідження будуть спрямовані на вдосконалення роботи груп цивільно-військового співробітництва щодо забезпечення безпеки цивільного населення під час врегулювання збройних конфліктів.

Перелік джерел посилання

1. Про затвердження Тимчасової настанови з цивільно-військового співробітництва у ході підготовки та застосування Збройних Сил України : наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 02.04.2019 р. № 131.

2. Доктрина «Цивільно-військове співробітництво». ВКП 9-00(01).01 : затв. Головнокомандувачем ЗСУ від 01.07.2020 р.

3. Методичний посібник з організації цивільно-військового співробітництва за стандартами НАТО (Civil-military cooperation). Київ : ГУ НГУ, 2018. 72 с.

4. Методичний посібник для військ (сил) з питань цивільно-військового співробітництва. Київ : Управління цивільно-військового співробітництва ЗСУ, 2019. 167 с.

5. Минько О. В., Луговський І. С., Адамчук М. М. Пропозиції з розвитку системи цивільно-військового співробітництва у формуваннях Національної гвардії України та проблемні питання її логістичного забезпечення. *Честь і закон*. 2019. № 1. С. 79–87.

6. Бєлай С. В., Минько О. В. Етичні аспекти розвитку системи цивільно-військового співробітництва у формуваннях Національної гвардії України. *Честь і закон*. 2019. № 4. С. 55–63.

7. Минько О. В. Теоретико-методичні засади формування системи цивільно-військового співробітництва у формуваннях Національної гвардії України. *Честь і закон*. 2020. № 2. С. 74–82.

8. Минько О. В. Базові сценарії залучення сил та засобів цивільно-військового співробітництва до бойових порядків під час виконання завдань за призначенням із врегулювання збройних конфліктів. *Честь і закон*. 2022. № 2. С. 18–24.

9. Ткачук П. П., Середенко М. М., Кізло Л. М., Радзіковський С. А. Особливості

діяльності органів цивільно-військового співробітництва на Сході України: склад, завдання та перспективи розвитку. *Військово-технічний збірник*. Львів : НАСВ ім. гетьмана Петра Сагайдачного, 2018. № 18. С. 36–40.

Стаття надійшла до редакції 10.07.2022 р.

UDC 355.4

O. Mynko, S. Bielai, A. Turchinov

IMPROVEMENT OF THE METHODOLOGY OF ASSESSING THE IMPACT OF THE ACTIVITIES OF THE CIVIL-MILITARY COOPERATION UNITS ON THE PERFORMANCE OF THE ASSIGNED TASKS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE DURING THE ARMED CONFLICT SETTLEMENT

Three basic components, which directly affect the achievement of goals and the effective performance of the tasks of the civil-military cooperation are considered.

A brief analysis of the existing practices of evaluating the activities of civil-military cooperation structural units and the evaluation methodology used by civil-military cooperation specialists of the Armed Forces of Ukraine was carried out.

The existing indicators of the effectiveness of the results of civil-military cooperation activities were analyzed.

Presented an improved list of criteria for the effectiveness of civil-military cooperation activities, taking into account the specifics of the tasks assigned to the National Guard of Ukraine and a list of possible indicators of positive dynamics (positive changes in the situation) as a result of the operation of the system of civil-military cooperation of the military formation of the National Guard of Ukraine while the performance of assigned tasks, during the settlement of the armed conflict.

An improved methodology for assessing the impact of the activities of civil-military cooperation units on the performance of assigned tasks by the formations of the National Guard of Ukraine during the settlement of the armed conflict is proposed.

Keywords: *state security, civil-military cooperation, CIMIC, National Guard of Ukraine, Armed Forces of Ukraine, war, armed conflict, methodology.*

Минько Олександр Володимирович – ад’юнкт Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0002-8841-1511>

Бєлай Сергій Вікторович – доктор наук з державного управління, професор, заступник начальника навчально-методичного центру – начальник відділу методичного забезпечення навчального процесу Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0002-0841-9522>

Турчинов Артем Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент, начальник кафедри фізичної підготовки і спорту Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0002-1975-3550>